

Τη γλώσσα μου έδωσαν Ελληνική!

για τον Σύνδεσμο Φιλολόγων ν. Δράμας
Γρηγόρης Μαρτίνης

Ο στίχος αυτός του Οδυσσέα Ελύτη αποδίδει με τρόπο ανάγλυφο και «πανοραμικό» την κύρια έγνοια του Τάσου Μουμτζάκη τόσο κατά την περίοδο της εργασιακής εκπαιδευτικής του πορείας, όσο και για όλη του τη ζωή.

Την μετάδοση της Ελληνικής Γλώσσας, ως μέρους βεβαίως της ευρύτερης διαδικασίας της παράδοσης η οποία περιλαμβάνει τόσο τις προσωπικές όσο και τις ανώνυμες λαϊκές δημιουργίες, ο Τάσος Μουμτζάκης την είδε ως μια ενιαία πορεία ενός λαού που μέσα απ' τις πολιτιστικές του πραγματώσεις, αναδείχθηκε σε παγκόσμια πνευματική δύναμη. Η αποδοχή λοιπόν του έργου των προπατόρων και ο πλουτισμός του με τις σφραγίδες κάθε μεταγενέστερης γενιάς πάνω στις πλάκες της Διαθήκης ολοκληρώνει μια διαλεκτική σχέση στην οποία ο καθένας μπορεί να ενταχθεί, αναιρώντας τον χρόνο και υπερβαίνοντας την φυσική νομοτέλεια. Αυτή την απεριόριστη Δημιουργία του πνεύματος οραματίστηκε ο Τάσος Μουμτζάκης δείχνοντας τον δρόμο σε όποιον θέλει να ενταχθεί στην «ιδεών την πόλη», με τη μελέτη της Ελληνικής γλώσσας στην αρκτική της μορφή, της Αρχαία Ελληνική. Και για την είσοδο σ' αυτή την απέραντη Ήπειρο, είναι απαραίτητη η εσωτερική γνώση των κειμένων της, η πλήρης κατανόηση. Γι' αυτό ασχολήθηκε με αναλυτική παρουσίαση του Συντακτικού και της Γραμματικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, αλλά και της ετυμολογίας των λέξεων, μέθοδος που συνδέει το γλωσσικό παρόν με το λυκαυγές του ελληνικώς ζην- ανίχνευση δυσχερής που ενσταλάζει όμως στην ψυχή την ολβιότητα του «ειδέναι»: «Με δυσκολία διαβάζω στην πέτρα την αρχαία...».

Έτσι γεφυρώνεται ο χρόνος και κυρίως: κατανοείται το σύνολο της ελληνικής γλώσσας χωρίς την αίσθηση ότι ένα της τμήμα το παλιότερο ή αρκτικό, είναι νεκρό, αντίθετα βλέπουμε την λάμψη του να περνάει στην νέα γλώσσα ζωογονώντας την με φως. Θυμάμαι κάποτε που μου ανέφερε το παράδειγμα με τις τριάδες των λέξεων: Ύβρις – Δίκη – Τίσις και Ύβρις – Δικαιοσύνη – Εκδίκηση. Στην δεύτερη τριάδα υπερισχύει η επιδίωξη διευκόλυνσης και επικοινωνίας - δεν αντιπροσωπεύονται ίδια βιώματα και νοητικές συλλήψεις ανάλογες της πρώτης. Εκείνη μας κάνει να αναλογισθούμε την κοινωνική και πολιτική ισορροπία του κόσμου, την ανατροπή της (Ανατολική Δεσποτεία- τυραννία), και τον λόγο περί τίσεως των Ιώνων που διαλεκτικά αντιπαρατιθέμενα προς τους Ελεάτες δίνει την μεγάλη σύνθεση της Δίκης ισορροπίας.

Όμως ανιχνεύεται και η αντίθετη διαδικασία. Ενίστε ο Νέος Λόγος, δίνει νέα πνοή στον παλιό και διαλάμπει με συχνότητες τόσο ισχυρές που διαπερνά την εντροπία του χρόνου. Δεν έχει λοιπόν αναστολές ο κλασικός φιλόλογος Τάσος Μουμτζάκης, να περάσει από τα Απομνημονεύματα του Ξενοφώντος στα Απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη. Εδώ η πλάστιγγα γέρνει στη δεύτερη κατεύθυνση: Στην εργασία του «τα Απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη», επικεντρώνει την φιλολογική του οπτική στο ήθος του αγωνιστή ο οποίος μας δίνει ένα κείμενο όπου οι έννοιες της Δικαιοσύνης- Δίκης είναι διάσπαρτες. Έτσι που δημιουργείται η εντύπωση ότι ο Μακρυγιάννης μιλάει κυρίως γι' αυτές εντάσσοντας εδώ όλα τ' άλλα, κάθε άλλη σκέψη, και κάθε επιδίωξη. Κι αυτά με μια γλωσσική ρωμαλεότητα της οποίας οι κορυφώσεις είναι ανάλογης συχνότητας με Ιλιαδικές επελάσεις ή Κάλβιες πτήσεις «στο καθαρόν του ουρανού».

Την θεωρία του Στ. Κυριακίδη για την σύνδεση του Δημοτικού Τραγουδιού με την ύστερη αρχαιοελληνική τραγωδία, την έβλεπε σαν μια επιβεβαίωση της συνέχειας του ελληνισμού, ενώ η ακρόαση του «Κέλομαι σε Γογγύλα» του Χατζηδάκη, τον οδηγούσε σε αισθητική απόλαυση σύρρυθμη με τις ισόβιες αναζητήσεις του. Ένα τέτοιο κλίμα βιώνοντας, δεν ήταν παράξενο, (αν και όταν τα άκουσα για πρώτη φορά δυσκολεύτηκα να το αποδεχθώ να υποστηρίζει ότι ο φιλόλογος είναι ισότιμος με τον λογοτέχνη- δημιουργό: Αν ο δεύτερος στο έργο του δίνει εικόνες και είδωλα προσώπων – γεγονότων- αισθημάτων ή σκέψεων, (ένας κόσμος όπου αναιρούνται οι εκτροπές της καθημερινότητας) ο πρώτος δεχόμενος το φως του, εντάσσει την τέχνη στη ζωή όπου εκείνη επιβεβαιώνεται, ολοκληρώνεται και δικαιώνεται, κλείνοντας έτσι τον κύκλο. Ποια η αρχή και που το τέλος;